

ועדה מיוחדת לפי סעיף 44(א) לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז - 1976

2.11.2008

לכבוד
מר יעקב בן יזרי
שר הבריאות

כב' השר,

בעניין:

מנכ"ל משרד הבריאות
ע"י ב"כ עוה"ד נחמה זוסמן ושרה שר לב
מפרקליטות המדינה ומשרד הבריאות

הקובל

נגד

ד"ר אברהם קוגוסובסקי
ע"י ב"כ עוה"ד א. זוהר וא. זוהר ממשרד זליגמן ושות'

הנקבל

הנדון: דין וחשבון לפי סעיף 44 לפקודת הרופאים [נוסח חדש],
התשל"ז - 1976

1. הקובלנה -

ד"ר בועז לב המשנה למנהל הכללי של משרד הבריאות, הגיש קובלנה נגד ד"ר אברהם קוגוסובסקי [REDACTED] שהינו רופא מורשה מסי' רשיון [REDACTED] ובעל תואר מומחה ביילוד ובגניקולוגיה. (להלן: הנקבל). הקובלנה המקורית הוגשה ביום 10.10.2007 וביום 5.10.2008 הוגש לוועדה נוסח מתוקן של הקובלנה, המוסכם גם על דעת הנקבל והנושא תאריך 2.10.2008 (קובלנה אחרונה זו תקרא להלן: **הקובלנה**). יאויין, שבחודש יוני 2008, ביקשה הנקבל למחוק את הקובלנה המקורית (שהוגשה כאמור בשנת 2007) ולבטל את ההליכים המשמעותיים כנגדו על הסף, מטעמי "הגנה מן הצדק". זאת לטענת הנקבל כי התנהלות המדינה בעניינו לא סבירה, לא מידתית, מפלה, שרירותית, נגועה בהתעמרות, ולוקה בשיחוי בלתי נסבל. הוועדה מצאה אז, כי לא יהא זה נכון, באותו שלב, קודם לשמיעת הראיות, להכריע בטענות הנקבל והחליטה להמשיך בהליך המשמעותי. (החלטת הוועדה מצ"ב ומסומנת "נספח א").

הקובלנה מתייחסת לשתי פרשות, ונטען בה לגביהן כדלקמן:

לגבי הפרשה הראשונה - כי הנקבל הפר את חובתו החקוקה על פי סעיף 1 להנחיות משרד הבריאות שהוצאו על פי תקנות בריאות העם (הפריה חוץ גופית), התשמ"ז-1986, על פי סעיף 17(א) ו- (ב) לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 (להלן: **חוק זכויות החולה**), לניהול ורישום תקין של הרישומים והרשימות הרפואיות, וכן עבר על הוראת סעיף 41(7) לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1979 (להלן: **פקודת הרופאים**).

לגבי הפרשה השניה – כי הנקבל חפר חובת ניהול רשומות רפואיות, הפר את הוראת סעיף 13 לחוק זכויות החולה בדבר הסכמה מדעת לטיפול רפואי, ובכך נהג בדרך שאינה הולמת רופא מורשה, בניגוד להוראת סעיף 1(א)41 לפקודת הרופאים.

2. הוועדה -

שר הבריאות מינה אותנו להיות ועדה שתדון בקובלנה (להלן – **הוועדה**). ביום 5.9.2008, התכנסה הוועדה לדון בקובלנה. והופיעו בפניה: הנקבל ובא כחו, עו"ד איתי זחר, וכן באות כחו של הקובל, עורכות הדין שרה שר לב ונחמה זוסמן.

3. האירועים שברקע הקובלנה, כאמור בכתב הקובלנה -

עניינה של הקובלנה כאמור בשתי פרשות שהאירועים העומדים ברקע, כעולה מהאמור בקובלנה, הם: כאמור להלן:

בפרשה הראשונה -

הנקבל שימש, במועדים הרלוונטיים לקובלנה, כמנהל היחידה להפריה חוץ גופית בבית החולים "מדיקל סנטר" בהרצליה (להלן – **היחידה**), החל ממועד פתיחת היחידה בשנת 1988. במסגרת תפקידו כמנהל היחידה, שימש הנקבל, בכל התקופה הרלבנטית לקובלנה, כאחראי לניהול ורישום תקין של הרישומים והרשומות הרפואיות הקשורים בהפרייה החוץ גופית ביחידה.

במסגרת תפקידו של הנקבל כאמור, רשם הנקבל את הפרוטוקולים המתעדים את תהליכי שאיבת הביציות O.P.U של המטופלות שטופלו ביחידה (להלן-פרוטוקול השאיבה). הרישום בפרוטוקול השאיבה נעשה באופן שתחת הכותרת של "מספר הביציות שנשאבו מהמטופלת", צויין רק מספר הביציות שנשאבו ונותרו עבור אותן מטופלות, לאחר שיתר הביציות שנשאבו באותו הליך, נתרמו למטופלות אחרות שהיו זקוקות לתרומת ביציות. בשונה מכך, בספרי המעבדה שביחידה, נרשם המספר הכולל של הביציות שנשאבו בכל הליך שאיבה, הן אלו שיועדו למטופלת והן אלו שנתרמו למטופלות אחרות. בקובלנה פורטו נתונים לגבי תשעה מקרים, שטופלו במהלך השנים 1996 עד 2000, מהם עולה כי במקרים האמורים, מספר הביציות שנשאבו בפועל, כפי שעולה מספרי המעבדה, במהלך כל אחד מהטיפולים, עולה באופן משמעותי, על מספר הביציות שנשאבו, כפי שנרשם על ידי הנקבל, בפרוטוקול השאיבה.

זאת שעה שהרישום בפרוטוקולים עשוי להשפיע על זכויותיהן של המטופלות, על טיפולים עתידיים במטופלות ועל מצבן הרפואי.

בפרשה השניה -

בנוסף לתפקידו של הנקבל, כאמור לעיל, ביצע הנקבל ביחידה, ניתוחים וטיפולי הפריה חוץ גופית.

במסגרת טיפול הפריה חוץ גופית באשה, שטופלה על ידי הנקבל, בשל בעיות פוריות (להלן – **המתלוננת**), הציע הנקבל למתלוננת לתרום, שלא למטרות כספיות, ביציות לנשים הממתינות זמן רב לתרומת ביציות, תמורת החזר כספי של 700 ₪. הנקבל שכנע את המתלוננת, להסכים לתרומת ביציות ולחתום על טופס הסכמה לתרומה, בכך שהציג מצג ממונן ניתן היה להבין, שמדובר בתרומה של שתי ביציות ואולם בפועל מדובר היה בשתי נתרמות, שכל אחת מהן קיבלה 5 ביציות.

ביום 12.7.1998, נשאבו מגופה של המתלוננת 24 ביציות, מתוכן נטל הנקבל 10 ביציות לתרומה עבור שתי נתרמות. בניגוד לחובתו לא מסר הנקבל למתלוננת, את המספר הכולל של הביציות שנשאבו ממנה, כמה ביציות נטל לתרומה, לכמה נשים נתרמו הביציות ולא רשם בפרוטוקול, בגיליון הניתוח, בדו"ח הביניים ובמכתב השחרור את הפרטים האמורים.

ביום 18.11.1998 הגיעה המתלוננת לטיפול שאיבת ביציות נוסף. לפני השאיבה הודיעו המתלוננת ובעלה לנקבל, שאינם מעוניינים לתרום ביציות. סמוך מאד לאחר ביצוע שאיבת הביציות, קודם שהמתלוננת הספיקה להתעורר באופן מלא מההרדמה אותה עברה, מסר הנקבל למתלוננת, כי בעלה מסרב לתרום ביציות ושכנע אותה לתרום ביציות. המתלוננת הסכימה לתרום ביציות אחת או שתיים לכל היותר. באותו מעמד דרש הנקבל מהמתלוננת לתרום לפחות חמש ביציות וקיבל את הסכמתה לכך.

.4

ההליך בפני הוועדה -

בפתח הדיון, הודיעו באי כח הצדדים כי הגיעו לידי הסכמה לגבי נוסח הקובלנה, הנקבל הודה בעובדות שפורטו בה והצדדים ביקשו כי, בנסיבות העניין, נמליץ בפניך לנקוט באמצעי משמעת של נזיפה בלבד.

ב"כ הקובל, הוסיפו וטענו כדלקמן:**(א) לגבי הפרשה הראשונה -**

עניינה של הקובלנה הראשונה, מהווה חלק מהפרשה הידועה כ"פרשת הביציות", שבמסגרתה נחקרו הנקבל ורופאים נוספים ובהם דר' אשכנזי ודר' בן רפאל, שעניינם נדון בהליכים כישמעתיים שהסתיימו זה לא מכבר.

לפי נהלי הרישום שנהגו ביחידה, פרוטוקול הטיפול, שבו מתועד תהליך שאיבת הביציות, האמור לשקף, בין היתר, את המספר הכולל של הביציות שנשאב במהלך אותו הליך שאיבה, לא שיקף את המספר הכולל של הביציות שנשאב באותו הליך, אלא אך את מספר הביציות שהושארו עבור אותה מטופלת, לאחר שחלק מהביציות שנשאבו, יועדו כתרומה למטופלות אחרות.

המספר הכולל של הביציות שנשאבו במהלך הליך שאיבה, נרשם רק בדו"ח המעבדה, אלא שלפי הנוהל שנהג ביחידה, הדו"ח האמור לא היווה חלק מהתיק הרפואי. כפועל יוצא מכך כלל התיק הרפואי של מטופלת רישום של הטיפול הרפואי שניתן לה, כגון: סוג ומינון התרופות וההורמונים שניתנו לה, אך לא הופיע בו רישום של תוצאות אותו טיפול, כלומר: המספר המלא של הביציות שנשאבו ממנה. יתר על כן, בתיק הרפואי לא היתה התייחסות לעובדה שמספר הביציות שצויין בו, לא שיקף נכונה את המספר המלא של הביציות שנשאבו ולפיכך גם המטופלת לא היתה מודעת לכך, שהמידע שבתיק הרפואי אינו מלא.

נוהל הרישום האמור, יצר בתיק הרפואי תמונה מעוותת של תוצאות הטיפול שניתן למטופלת, שביציות שנשאבו ממנה נתרמו למטופלת אחרת ובנסיבות שבהן המטופלת פנתה לרופא שמהוץ ליחידה, עשוי היה רישום כאמור, לפגוע בטיפול עתידי במטופלת.

בשנת 2005, הגיעו הנקבל והקובל להסכמה, כי בקשר לפרשה זו, יותלה רישונו של הנקבל על תנאי למשך שישה חדשים. בדיעבד התברר לצדדים, שהתליית רישון על תנאי, אינה אפשרית לפי הוראות פקודת הרופאים ובנסיבות העניין, הגיעו הצדדים לידי הסדר לפיו יבקשו בהסכמה, כי נמליץ בפניך לנקוט, כנגד הנקבל, באמצעי משמעת של נזיפה בלבד.

(ב) לגבי הפרשה השנייה -

פרשה זו לא נחקרה על ידי המשטרה ומי שהגישו את התלונה, בעניין זה, הודיעו, ביום 16.8.2008, שאין בכוונתם להתייצב למסירת עדות בפני הוועדה. בנסיבות האמורות, הגיעו ב"כ הקובל והנקבל להסדר, לפיו יבקשו בהסכמה, כי נמליץ בפניך, לנקוט באמצעי משמעת של נזיפה בלבד, גם בעניין זה.

(ג) לגבי אמצעי המשמעת, הראוי לדעתן, בנסיבות העניין -

לזכותו של הנקבל יש לזקוף את העובדה שבכל התקופה, מאז תחילת החקירה בפרשה הראשונה, בשנת 2000, פעל הנקבל על מנת לסייע בברור העניין בלא להערים קשיים;

חלף זמן רב מאוד, כעשר שנים, מאז ארעו האירועים הנוגעים לשתי הפרשיות ובחלק מהמקרים הנוגעים לרישומים בתיקים הרפואיים, חלף אף זמן רב יותר.

נודעת חשיבות מרובה מאוד להסכמת הנקבל להודות גם בעובדות הפרשייה השנייה, שכאמור לא נחקרה והמתלוננים בעניינה, הודיעו שאין בכוונתן להתייצב למסירת עדות בפני הוועדה.

עניינם של שני הרופאים האחרים, בקשר לפרשה הראשונה, שנדון בהליך משמעתי, הסתיים זה מכבר. בשני המקרים נשיא בה"מ המחוזי בירושלים (בדימוס) ו. זיילר אימץ, את ההסכמות אליהן הגיעו הצדדים בשני המקרים. עניינו של פרופ' בן רפאל, שהקובלנה שהוגשה בעניינו, היתה חמורה לאין ערוך מזו שהוגשה כנגד הנקבל, הסתיים בהתליית רישונו לתקופה של שנתיים וחצי ועניינו של דר' אשכנזי הסתיים בנזיפה.

ב"כ הנקבל הוסיף וטען כדלקמן:

הנקבל מצא לנכון להודות בעובדות שפורטו בקובלנה ונתן הסכמתו לבקשה הנוגעת לתגובה המשמעותית, משסבר שבחלוף שמונה שנים מאז החלה הפרשה הראשונה, בתחילת שנת 2000, ובחלוף עשר שנים מאז הטיפול שניתן למתלוננת בפרשה השניה, אצל הנקבל, יהיה זה נכון לשים סוף לעניין.

לנקבל נגרמו נזקים כבדים, כתוצאה מהתארכות ההליכים, הנקבל אבד את משרתו כמנהל היחידה והוא ובריאאותו לקתה.

ביחידה, שאותה ניהל הנקבל, הייתה מודעות לחשיבות תרומת ביציות בין המטופלות. נוהלי משרד הבריאות, חייבו חיסיון מוחלט של המידע, בין תורמת למקבלת תרומה של ביציות, והפרשנות שניתנה ביחידה לנוהלים האמורים, היא שהביאה להפרדה מוחלטת, בין המידע הנוגע לתורמת, לבין זה הנוגע לתורמת. בדיעבד התברר, שלא לכך כוון הנוהל של משרד הבריאות וכי הדרך שבה נעשה הרישום ביחידה, בתום לב, היה מוטעה.

דרך הרישום שנחגה ביחידה, היתה על דעת כל הרופאים ביחידה, והנקבל נענש, אף שלא מדובר ברישומים הנוגעים למי שטופלו על ידו, אלא כמי שהיה מנהל היחידה, האחראי לרישומים שנעשו בה וכמי שביצע את הרישומים בפועל.

כי הפרשה השניה, נובעת מאי הבנה מצערת, כאשר המטופלת סברה שהיא תורמת, בטיפול הראשון - שתי ביציות ובמקרה השני - ביצית אחת, בעוד שהנקבל הבין שהיא הסכימה לתרום ביציות לשתי מטופלות, במקרה הראשון ולמטופלת אחת, במקרה השני. זאת כאשר ככלל תרומה של שתי ביציות בלבד, אינה סבירה, שכן רק חלק מהביציות מגיעות לכלל בגרות. ככל שזכור לנקבל, המטופלת היתה ערנית, שעה שנתנה הסכמתה לתרומת הביציות, בפעם השניה, והרישום שנעשה לגבי תרומת הביציות, נעשה כאמור בתום לב ובטעות בפירוש נוהלי משרד הבריאות כאמור.

המלצת הוועדה -

5.

הקובלנה הוגשה כאמור בהסכמת הקובל, לאחר כעשר שנים מאז ארעו הארועים שבדקעה. מאז שנת 2000, אז הוגשה התלונה בפרשה השניה והחלה חקירת המשטרה ב"פרשת הביציות" שבעניינה נחקרו מספר רופאים ובהם גם הנקבל, הותקיימו, בעניינו של הנקבל, מעת לעת, מגעים בין הנקבל, משרד הבריאות ומשרד המשפטים, שבמהלכם, בשנת 2005, הגיעו באי כח הנקבל והמדינה, לידי הסדר מוסכם בדבר נוסח קובלנה וענישה המשמעותית שאותה יבקשו הצדדים לאמץ. הסדר, שהתברר בדיעבד, כבלתי ניתן ליישום.

עיקרן של שתי הפרשיות, נשוא הקובלנה, בהתנהלותו של הנקבל, הן בתפקידו כמנהל היחידה, האחראי לרישומים שנעשו בה וכמי שערך אותם בפועל, והן כמי שטיפל במתלוננת שבפרשה השניה.

הנקבל הודה כאמור, בעובדות שבקובלנה, שעיקרן בשני אלה:

- (א) האופן שבו נעשה הרישום בפרוטוקול חליך שאיבת ביציות ובתיקיהן הרפואיים של המטופלות, בהתייחס למספר הביציות שנשאבו מהן, אשר לא שלא שיקף את מספר הביציות הכולל שנשאבו מהמטופלת, בלא שהמטופלת היתה מודעת לכך שהנתון המתייחס למספר הביציות שנשאבו, אינו מלא. זאת כאשר הנקבל שימש כמנהל היחידה, היה אחראי לניהול ורישום תיקי של הרישומים והרשומות הרפואיות ובמסגרת תפקידו, רשם את הפרוטוקולים המתעדים את תהליכי שאיבת הביציות, של המטופלות.
- (ג) המידע החלקי שמסר הנקבל למטופלת, לצורך קבלת הסכמתה לתרומת ביציות, כמו גם הרישום החסר של מספר הביציות הכולל שנשאבו ממנה. זאת גם כאשר, הנקבל פנה למטופלת, שעה שלא הספיקה להתעורר באופן מלא מההרדמה אותה עברה, על מנת לקבל את הסכמתה לתרום ביציות למטופלות הזקוקות לכך, גם לאחר שהמטופלת ובעלה כבר הודיעו לנקבל, שהם אינם מעוניינים לתרום ביציות.

המדובר בעברות משמעותיות לא קלות. הפגמים שבדרך הרישום שנעשה ביחידה שבהנהלתו של הנקבל ועל ידי הנקבל, אינם מתיישבים עם חובת הניהול והרישום תקין של הרישומים והרשימות הרפואיות, מה גם שאלה עשויים היו להביא לפגיעה בטיפול רפואי עתידי במטופלות. לא פחות חמורה, היא הדרך שבה נהג הנקבל, שעה שביקש לקבל את הסכמתה של המטופלת, בפרשה השניה, לתרומת ביציות. העובדות שפורטו בקובלנה ושבחן הודה הנקבל, מלמדות על כך שלא בהסכמה מרצון ומדעת, מדובר. זאת ועוד, האמור בקובלנה מלמד על כך, שעל מנת לקבל את ההסכמה האמורה, פנה הנקבל למטופלת, שעה שספק אם היתה ערנית די הצורך, בעקבות הרדמה, מה גם שקודם לכן הודיעה לו שאינה מעוניינת בכך.

הוועדה סבורה שאין באגרות ב"כ הנקבל, כדי לחקוק את העוקץ ממעשים אלה. תרומות ביציות, למטופלות וזקוקות לכך, חשובה ככל שתהיה, אינה מצדיקה, את ההתנהלות המתוארת בקובלנה, הן באשר לאופן רישום חתונות והן באשר לדרך שבה נהג הנקבל לצורך קבלת הסכמתה של מטופלת לתרומת ביציות. כך גם הטענה לפיה, אופן רישום תביעות שנשאבו, נבע מטעות בוזבוג נוהלי משרד הבריאות, בעייתית על פניה. כרופא, וודאי שכך כרופא מנוסה, היה על הנקבל לדעת שרישום רילקי של תוצאות שאיבת ביציות, בתוך רפואי, בעייתי על פניו, כמו גם לתת זעזוע להשלכותיו על טיפול רפואי עתידי.

ב"כ הנקבל טען, כי הפישה השניה נבעה מאי הבנה וכי מטופלת לא הבינה, ככל הנראה את החסר שניתן לה על ידי לעניין תרומת הביציות. פרשה זו כאמור, לא נחקרה והמטופלת הודיעה שלא תופיע בפני הוועדה, על מנת למסור את עדותה. משכך כל שיש בפני הוועדה הוא האמור, לעניין זה, בקובלנה וחאזור שם, אינו מתיישב עם טענת ב"כ הנקבל, לפיה באי הבנה מדובר.

מאידך עמדו בפני הוועדה, שנה ששקלה מהו אמצעי המשמעת הראוי בנסיבות העניין, גם את האמור לחלק:

- (א) הוועדה שמדובר בארבעים שארעו לפני כעשר שנים, כמו גם העובדה שהחליטים בקשר לעניינים שאליו הם מתייחסת הקובלנה, החלו עוד לפני כשמונה שנים ונראה שלפרט בחלק מהזמן, חליטים אלה הושחו, גם על דעת נציגי המדינה, בהמתנה לסיום ההליכים בעניינם של הרופאים הנאחרים שהיו מעורבים ב"פרשת הביציות". ראה האמור לעניין זה, בנספח א'.
- (ב) הסבל שנגרם לנקבל, בתקופת האמורה, כמו גם העובדה, שהנקבל אבד את משרתו כמנהל המחלקה.
- (ג) העובדה שבכל וותקופה, מאז תחילת החקירה בפרשה הראשונה, בשנת 2000, פעל הנקבל על מנת לסייע וברור העניין בלא להערים קשיים.
- (ד) הסכמת הנקבל לחודות גם בעובדות הפרשייה השנייה, שכאמור לא נחקרה והמתלוננים בעניינה, הודיעו שאין בכוונתם להתייצב למסירת עדות בפני הוועדה.

בהתחשב בכל האמור לעיל, אנו ממליצים בפניך, כי תפעיל את הסמכויות המסורות לך בפקודה ותנוף בנקבל.

ד"ר נתן רוז'נסקי
חבר הוועדה

ד"ר יגאל הלפרין
יו"ר הוועדה

רות הורן, עו"ד
חברת הוועדה